

Moderní dějiny jinak. K pochopení pomáhá vyprávění pamětníka i kniha skutečných osudů

Na Gymnáziu v Jeronýmově ulici byla studentům představena čítanka proti totalitě. Vyslechli si i příběh perzekuovaného muže z Liberce

MARTINA PETRÁŠKOVÁ

Liberec – Padesátka studentů těsně před prahem dospělosti nebo jen lehce za ní, versus příběhy lidí, kteří museli ve svém životě čelit perzekuci některého z totalitních režimů. Potkali se včera na Gymnáziu a Střední odborné škole pedagogické v Liberci při představení nové čítanky proti totalitě nazvané *Abychom nezapomněli*. A zdá se, že setkání mělo smysl.

Příběhy 30 lidí z různých zemí

Čítanku přivezl do školy v Jeronýmově ulici Jan Formánek, starosta Spolku českých právníků Všehrd. „Je to ilustrovaná sbírka třiceti pozoruhodných životních příběhů lidí postižených totalitou ze šestnácti evropských zemí. Obsahuje fotografie i faksimile dokumentů,“ řekl Formánek.

Knížka má podle něj přiblížit, čeho jsou totalitní režimy schopné. „Snad Winston Churchill kdysi řekl, že smrt jednotlivce je tragédie, smrt milionů statistika. Právě proto ukazujeme na jednotlivcích, jaké tragédie se jim děly. Čeho byly různé totalitní režimy v různých zemích schopny. A nakonec i to, čím jsou si vzájemně podobné,“ podotkl Formánek.

V příbězích jsou proto zastoupeni lidé různých vrstev, různé vzdělání. „Vysokoškols-

ští pedagogové, statkáři, katolíci, bezvěrci, dokonce jeden muslim nebo dělník. Protože totalita mohla ublížit každému,“ dodává.

Pro studenty je vyprávěním plusem

Knihu vydala Platforma evropské paměti a svědomí. Do libereckého gymnázia se dostala díky včasné reakci pedagogů. „Nabízeli jsme čítanky některé ze středních škol v Libereckém kraji a tady byli první, kdo si o ně řekl,“ vysvětluje Formánek. Hodně to vypovídá o zájmu tamních učitelů. „Naši studenti maturitních ročníků teď skončili látkou druhé světové války a čeká nás období komunistické perzekuce. Takže se to výborně hodí,“ vysvětluje dějepisář Jan Divíšek.

Podle něj není nad to, když se výuka obohacuje o vyprávění příběhů nebo přímo o předání osudu pamětníkem. I ten byl totiž včera součástí představení čítanky. Jmenuje se Karel Brázda a jako politický vězeň komunistického režimu si odseděl 11 let ve vězení. „Podobné vyprávění na středních školách vítám, jsem rád, že můžu předložit mladým to, co jsem za život pochopil a prožil,“ řekl muž, který je členem Konfederace politických vězňů ČR a žije v Liberci.

Čítanky zůstaly po představení ve škole, kde pomohou přiblížit novodobé dějiny zase trochu jiným způsobem.

Předčítání z čítanky proti totalitě nazvané *Abychom nezapomněli* se na libereckém gymnáziu ujala herečka Zdeňka Žádníková Volencová (vlevo). Součástí programu byla i výpověď politického vězně a dnešního člena Konfederace politických vězňů ČR Karla Brázdy z Liberce. Foto: Deník/ Martina Petrášková

Knihu skutečných příběhů pomáhá dostat mezi studenty i herečka Zdeňka Žádníková Volencová. Deníku řekla:

Musí dějiny znát, aby zabránili návratu totalit

MARTINA PETRÁŠKOVÁ

Liberec – Herečka Zdeňka Žádníková Volencová je jednou z těch, kteří pomáhají ve školách přiblížit čítanku proti totalitě studentům. Proč to dělá? „Na světě je už několikátá generace, která u nás komunismus nepamatuje. A je potřeba jí říct, že ten režim nebyl jen o tom, že tu byly banány a mandarinky jen v zimě a nesmělo se cestovat. Že ubližoval nevinným lidem.“

Přečetla jste příběh z Ukrajiny. Je to i kvůli aktuálnímu dění tam?

Částečně kvůli tomu, ale také proto, že mě osobně tenhle příběh z celé čítanky zasáhl nejvíc. Vypráví o pogromu na Ukrajině, o kterém se dlouhá léta nevědělo. Je velmi silný, hovoří se v něm o strašném hladu a situacích, kdy lidé kradli děti a dělali z nich salámy. O tom, jak hladomor ovlivňuje lidské myšlení. A je tam také důležité poselství pro

dnešní studenty. Aby využili možnost získávat a hodnotit informace. Protože násilná kolektivizace skončila na Ukrajině v roce 1930. U nás začala v roce 1945. A lidé to nevěděli. Kdyby o tom měli povědomí, třeba by to u nás dopadlo jinak. Teď informace díky internetu a podobně jsou. A je potřeba toho využít.

Vypadáte pro věc zapáleně.

Jsem a jestli chcete vědět proč, použiji slova Arnošta Lustiga.

Proto, aby už nikdy, když někdo řekne dětem, vezměte si batůžky a přijďte ráno v šest na nádraží, ty děti bez otázky slepě nešly jako my a neskončily v tábore nebo v plynu.

Co byste tedy nakonec té mladé generaci vzkázala?

Aby se zajímala o dějiny, o totalitní režimy a o to, co způsobovaly a jak pracovaly. Proto, aby nedovolila jejich navrácení. A rozpoznala, zda něco takového třeba nehrozí.